

Щодо визначення вартості устаткування як складової вартості фактично виконаних будівельних робіт

Сергій Гнетнев

провідний судовий експерт сектору будівельно-технічних досліджень лабораторії будівельно-технічних досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3576-3549>, e-mail: gnetnev_1960@ukr.net

Наведено дослідження товарно-транспортної накладної для встановлення вартості устаткування як складової вартості фактично виконаних будівельних робіт.

Ключові слова: *вартість фактично виконаних робіт; складові вартості фактично виконаних будівельних робіт; устаткування; первинні звітні документи; оперативний облік.*

On Determining the Cost of Equipment as a Component of the Cost of Actually Performed Construction Works

Serhiy Gnetnev

Study of the consignment note to establish the cost of equipment as a component of the cost of actually performed construction work.

Keywords: *cost of actually performed work; components of the cost of actually performed construction work; equipment; primary reporting documents; operational accounting.*

Одним з найпоширеніших завдань будівельно-технічної експертизи, питання для виконання якого ставлять судовому експертові в документах із призначення судової експертизи, є визначення вартості будівельних робіт за конкретним договором підряду і кошторисною документацією з виконання за цим договором підряду будівельних робіт.

Складовою вартості фактично виконаних будівельних робіт є устаткування, вартість якого зазначено в первинній звітній документації будівництва.

Трапляються випадки, коли питання передбачають визначення вартості устаткування окремо від усієї вартості фактично виконаних будівельних робіт.

Метою цієї роботи є визначення компетенції судового експерта-будівельника у дослідженні товарно-транспортних накладних.

Нормативним документом, який містить об'єкти дослідження, що відповідають видам судових експертиз, є Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень [1], за п. 5.1 розд. II «Інженерно-технічні експертизи» яких одним із завдань будівельно-технічної експертизи є «визначення, перевірка обсягів і вартості виконаних будівельних робіт та складеної первинної звітної документації з будівництва та їх відповідність проектно-кошторисній документації, вимогам нормативно-правових актів у галузі будівництва» [1].

Отже, вартість робіт з монтажу устаткування враховують у первісній звітній документації. Відповідні види робіт зазначають в «Акті приймання виконаних будівельних робіт» (форма № К-Б2в), а вартість самого устаткування зазначають окремо — у кошторисі форми № КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати».

Закон України «Про ціни і ціноутворення» (абз. 1 ч. 2 ст. 7) містить такі положення:

«При обчисленні вартості будівництва об'єктів (крім автомобільних доріг загального користування), що будуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, кредитів, наданих під державні гарантії, та вартості розроблення містобудівної документації (крім вартості робіт із землеустрою, що проводяться при розробленні містобудівної документації, яка одночасно є документацією із землеустрою) застосовуються кошторисні норми України щодо ціноутворення у будівництві, затверджені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері містобудування та архітектури. У разі відсутності кошторисних норм України, які відображають галузеві особливості щодо ціноутворення у будівництві, відповідними центральними органами виконавчої влади за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику

у сфері містобудування та архітектури, можуть затверджуватися галузеві кошторисні норми. У разі необхідності можуть застосовуватися також кошторисні норми підприємств та індивідуальні кошторисні норми» [2].

Положення про Міністерство розвитку громад та територій України (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17.12.2022 р. № 1400, далі — *Положення про Мінрозвитку*) визначає, що Міністерство розвитку громад та територій України (далі — *Мінрозвитку*), зокрема, є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, нормування у будівництві, містобудування, просторового планування територій та архітектури (п. 1) [3].

Наказом Мінрозвитку України від 01.11.2021 р. № 281 затверджено, зокрема, Настанову з визначення вартості будівництва, п. 6.15 якої містить таке положення: *«Вартість придбаного та змонтованого або встановленого підрядником устаткування, меблів, інвентарю включається до форми № КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати», з підтвердженням розрахунками обґрунтованих витрат, пов'язаних з придбанням устаткування, меблів, інвентарю (відпускна ціна, транспортні та заготівельно-складські витрати)» [4].*

Наведена вище норма вимагає надання переконливого аргументу, доказу істинності вартості устаткування, яку зазначено в довідці (№ КБ-3).

Саме товарно-транспортна накладна (далі — ТТН) є документом, що підтверджує вартість устаткування, доставленого на місце ведення будівельних робіт.

Форма ТТН передбачена Мінрозвитку, який вносить зміни до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні (відповідно до ч. 3 ст. 47 Закону України «Про автомобільний транспорт», абз. 169 п/п. 20 п. 4 Положення про Мінрозвитку [5—7]).

Останні зміни до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні набули чинності 03.01.2025 р. (згідно з наказом Мінрозвитку від 14.11.2024 р. № 1332) [5; 7].

Зазначені вище зміни містять таке положення:

«Товарно-транспортна накладна — єдиний для всіх учасників транспортного процесу (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб) документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, що може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається у паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені Законом України «Про автомобільний транспорт» та цими Правилами» [7].

Отже, ТТН є документом первинного обліку України, який забезпечує

прозорість широкого спектра суспільної діяльності, так чи інакше пов'язаної з перевезенням вантажів.

Тож ТТН є юридично значущим документом, що забезпечує прозорість дій усіх учасників процесу постачання устаткування на місце ведення будівельних робіт, сприяє контролюванню його руху, а також є підставою для списання устаткування у відправника, його застосування одержувачем і проведення оплати виконаних будівельних робіт.

Під час проведення судової будівельно-технічної експертизи з визначення вартості фактично виконаних будівельних робіт експерт вивчає ТТН у статусі «документа з оперативного обліку» устаткування, яке доставлено на місце виконання будівельних робіт.

Розглядаючи ТТН, судовий експерт-будівельник установлює факт доставляння устаткування, отримує інформацію оперативного обліку про устаткування, що перевозиться: його кількість і вартість, найменування відправника й отримувача.

Співставлення даних кошторису, складеного за формою № КБ-3 та змісту ТТН як документа оперативного обліку є процесом установлення фактів, що підтверджують певну вартість устаткування у складі вартості фактично виконаних будівельних робіт.

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку, що ТТН є документом оперативного обліку, який фіксує факт доставки устаткування і його вартість.

Із зазначеного вище можна підсумувати, що розгляд ТТН (у частині

встановлення факту доставляння устаткування на місце ведення будівельних робіт і визначення його вартості) пе-

ребуває у цілковитій компетенції судового експерта з проведення будівельно-технічних досліджень.

Перелік джерел посилання

1. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказ. Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
2. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
3. Положення про Міністерство розвитку громад та територій України : затв. постанов. КМУ від 30.06.2015 р. № 460 (у ред. постанови КМУ від 17.12.2022 р. № 1400). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF/ed20221220#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
4. Настанова з визначення вартості будівництва : затв. наказ. Мінрозвитку України від 01.11.2021 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0281914-21#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
5. Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні : затв. наказ. Мінтрансу України від 14.10.1997 р. № 363 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#n18> (дата звернення: 15.09.2025).
6. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 р. № 2344-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Про затвердження Змін до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні : затв. наказ. Мінрозвитку України від 14.11.2024 р. № 1332 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1831-24#Text> (дата звернення: 15.09.2025).